

RESOLUCIÓ

Contaminació atmosfèrica

DRET AL MEDI AMBIENT
CIUTAT HABITABLE I SOSTENIBLE

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 10 de març de 2025 un representant de la plataforma veïnal Eixample Respira va presentar una queixa davant aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat amb la ubicació actual de l'estació de mesura de la contaminació atmosfèrica a l'Eixample, ubicada a l'avinguda de Roma, a tocar del carrer del Comte d'Urgell.

El 28 de febrer de 2025 la plataforma havia demanat, en paral·lel, tant a l'Ajuntament com a la Generalitat de Catalunya, la instal·lació d'una nova estació de mesura que fos més representativa de la situació real a tots els carrers de l'Eixample, segons manifestava.

La petició es fonamentava en el fet que les dades que actualment transmetia l'estació de l'Eixample no podien considerar-se dades reals, ja que estaven afectades per la reducció del trànsit provocada per les obres de perllongament de la línia 8 (línia Llobregat - Anoia dels Ferrocarrils de la Generalitat).

Amb posterioritat a l'entrada de la queixa, l'entitat va rebre els dos informes de resposta per part d'ambdues administracions:

- Informe municipal de la Direcció de Serveis d'Energia i Qualitat Ambiental, de data 3 d'abril de 2025.
- Informe de la Direcció General de Canvi Climàtic i Qualitat Ambiental de la Generalitat de Catalunya, de data 5 de maig de 2025.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els principis de bona administració per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a l'Àrea d'Urbanisme, Acció Climàtica, Mobilitat, Pla de Barris i Serveis Urbans per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 12 de març de 2025 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 8 de maig de 2025 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa les actuacions que va dur a terme l'Ajuntament.

CONSIDERACIONS

1. Precisions inicials sobre la qualitat de l'aire a Barcelona i la correlació amb el trànsit

Tal com informa el web municipal¹ sobre la qualitat de l'aire, la contaminació de l'aire és un dels riscos ambientals amb més impacte per a la salut.

En concret, a la ciutat de Barcelona els dos elements perjudicials més presents a l'aire són el diòxid de nitrogen (NO₂), un gas irritant que ataca els pulmons i que produeixen, sobretot, els motors de combustió interna, i les partícules en suspensió menors de 10 micres (PM₁₀), que afecten especialment el sistema respiratori i cardiovascular. Aquests darrers elements tenen **l'origen, principalment, en els processos de combustió, els**

¹ <https://ajuntament.barcelona.cat/qualitataire/ca/qualitat-de-laire/que-passa-amb-laire-que-es-respira>

rodaments i les frenades dels vehicles, en les obres de construcció o en la pols que arriba del Sàhara.

Cal destacar que durant l'any 2021 l'Organització Mundial de la Salut (OMS) va publicar les noves guies de qualitat de l'aire, que demostren que la contaminació de l'aire és perjudicial per a la salut a uns nivells de partícules PM₁₀ i PM_{2,5} i NO₂ inferiors als que es consideraven fins ara. Per això, els límits màxims establerts per l'OMS són més baixos que els establerts per la normativa comunitària, que seran d'obligat compliment el 2030.

Com que les fonts de contaminació de l'aire exterior estan fora del control de les persones, les solucions requereixen que s'adoptin mesures concertades per part de totes les administracions mitjançant normatives locals, nacionals i internacionals.

A Catalunya, l'administració responsable d'avaluar la qualitat de l'aire és el Servei de Vigilància i Control de l'Aire, a partir de les dades recollides amb la **Xarxa de Vigilància i Previsió de la Contaminació Atmosfèrica (XVPCA)**. La XVPCA es va crear a partir de la Llei 22/1983, de 21 de novembre, es va definir mitjançant l'Ordre de 20 de juny de 1986, i actualment està **adscrita administrativament al Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural de la Generalitat de Catalunya**.

Aquesta xarxa centralitza la recollida de dades per avaluar la qualitat de l'aire i les envia a l'Administració de l'Estat i a la Comissió Europea. Té com a objectiu principal vigilar la qualitat de l'aire, és a dir, obtenir els nivells de concentració a l'aire dels contaminants atmosfèrics principals i així impulsar les actuacions necessàries per solucionar els problemes originats per la contaminació atmosfèrica. Per això, els equips automàtics desplegats per tot el territori duen a terme els mesuraments d'una manera contínua en el temps.

En l'àmbit de la ciutat de Barcelona, l'Agència de Salut Pública de Barcelona és l'administració que, coordinadament amb la XVPCA, avalua i fa el seguiment de la qualitat de l'aire. El seu resultat es pot consultar en línia.²

² <https://ajuntament.barcelona.cat/mapes-dades-ambientals/qualitativa/ca/>

Les estacions de mesura es classifiquen, segons la proximitat al trànsit, en estacions de trànsit i estacions de fons. Els nivells de cada contaminant es comparen amb el valor legal establert per la Unió Europea i amb el valor guia de l'OMS.

2. Dret a la mobilitat sostenible en el context d'emergència climàtica

Vista la situació d'emergència de contaminació atmosfèrica, no és estrany que els darrers plans de mobilitat urbana (PMU) de la ciutat de Barcelona abordin la necessitat de reduir la contaminació atmosfèrica.

En aquests moments s'està elaborant el PMU 2030, amb una visió centrada a assolir una mobilitat millor de les persones, i això s'identifica amb una mobilitat segura, saludable, respectuosa, equilibrada, justa i eficient.

En la sessió dedicada a "Mobilitat i sostenibilitat: salut, qualitat de l'aire i soroll",³ es van mencionar com a objectius prioritaris que s'acceleri la descarbonització del transport i la reducció de les externalitats negatives, i que es garanteixi el dret a una mobilitat sostenible i segura per a tothom. En aquella sessió es va presentar la situació de la qualitat de l'aire d'aquell moment, i les dades demostraven que, si bé es complien els requeriments aplicables en aquell moment, els nivells de contaminació atmosfèrica estaven per sobre dels nivells màxims que seran aplicables el 2030 a la Unió Europea, i encara més per sobre dels nivells de l'OMS.

Reptes pel 2030 i visió pel 2050			
			PMU 2030
Vector	Situació actual	Objectiu de ciutat 2030	Visió 2050
	Mitjana anual	 Nous nivells normatius proposta Directiva europea	Nivells OMS:
	NO ₂ : 35 µg/m ³ (2023) Nivell normatiu actual: 40 µg/m ³	NO ₂ : 20 µg/m ³	NO ₂ : 10 µg/m ³
	PM10: 28 µg/m ³ (2022) Nivell normatiu actual: 40 µg/m ³	PM10: 20 µg/m ³	PM10: 15 µg/m ³
	PM2,5: 16 µg/m ³ (2022) Nivell normatiu actual: 20 µg/m ³	PM2,5: 10 µg/m ³	PM2,5: 5 µg/m ³

Font: Document preparatori del Pla de mobilitat urbana 2030, sessió 9 de maig de 2024

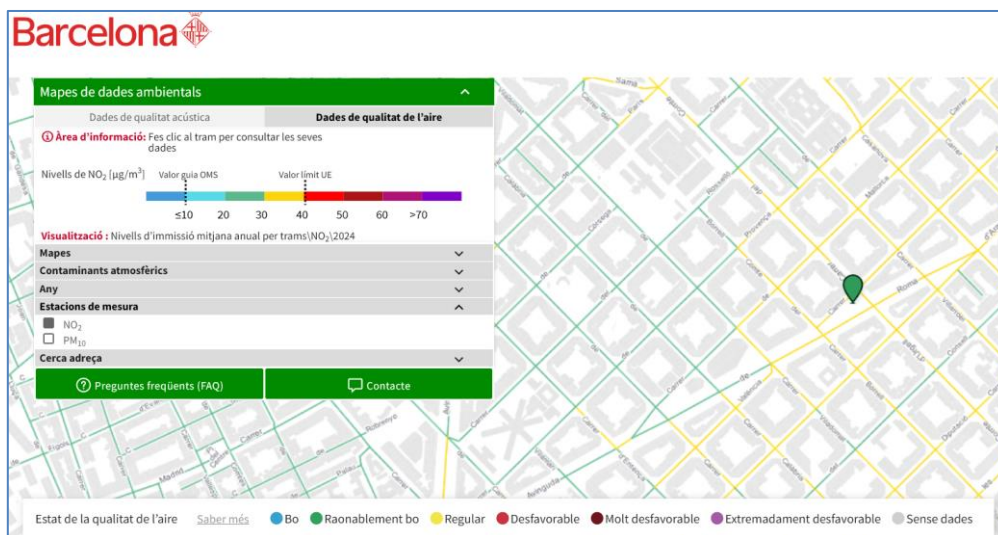
³ <https://www.decidim.barcelona/processes/PMU2025-2030/f/6209/meetings/7020>

En aquest sentit, aquesta Sindicatura s'ha pronunciat reiteradament sobre la configuració del **dret a la mobilitat intrínsecament lligat al dret al medi ambient, i d'aquí la seva dimensió de mobilitat sostenible.**

Les administracions públiques tenen l'obligació de garantir el dret a un medi ambient adequat, així com de protegir la ciutadania davant la contaminació i promoure el transport públic, tal com es preveu en diverses normatives⁴ bàsiques, com l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Carta municipal i la Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona, entre altres.

3. Resposta rebuda

L'estació de mesura de l'Eixample, que és la que és objecte d'aquesta queixa, es troba a la intersecció de l'avinguda de Roma amb el carrer de València (a l'altura del carrer del Comte d'Urgell).

⁴ Articles 27 i 48.1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya; articles 31 i 32.1 de la Carta de drets i deures de la ciutat de Barcelona; article 42.3 de la Carta municipal de Barcelona.

En les queixes prèvies presentades davant les administracions competents l'entitat concretava la seva petició en els punts següents:

- a) Que no hi havia prou estacions de mesura a la ciutat.
- b) Que l'estació de l'Eixample no representava la realitat dels carrers del districte perquè estava ubicada en un espai obert, ben ventilat i amb espais verds.
- c) Que les dades recollides per l'estació de l'Eixample durant el 2025 no serien vàlides a causa dels talls de trànsit del carrer del Comte d'Urgell, ja que la ubicació estava afectada per les obres de perllongament de l'L8.

És rellevant destacar que, després que s'iniciés la tramitació d'aquesta queixa, l'entitat va rebre les respostes respectives de les administracions responsables de la qualitat de l'aire en l'àmbit autonòmic i en l'àmbit municipal. Ambdós informes tenen un contingut quasi literal, fet del qual podem deduir que l'Ajuntament i la Generalitat de Catalunya han coordinat les seves respostes.

Atès que els informes inclouen informació molt tècnica, que donem aquí per reproduïda, només en destacarem les conclusions sobre els tres punts assenyalats per l'entitat. L'Ajuntament de Barcelona responia en els termes següents:

- a) Confirmar que el nombre d'estacions que hi ha a la zona de qualitat de l'aire compleix amb escriu els requeriments establerts en la normativa aplicable.

	Número de punts requerits		Número de punts existents	
	NO ₂	PM ₁₀ + PM _{2.5}	NO ₂	PM ₁₀ + PM _{2.5}
Àrea de Barcelona	7	10	17	(15+13)=28
Barcelona	No hi ha requeriments específics a nivell de ciutat		8	(8+ 6)=14

- b) Confirmar que, d'acord amb els requeriments tècnics de la normativa, per tal d'avaluar la qualitat de l'aire en el territori no és necessari mesurar-la en tots els seus punts sinó que n'hi ha prou amb disposar de dades de cada tipus d'àrea amb nivells d'immissió equivalents.
- c) Pel que fa a la validesa de les dades recollides per l'estació de l'Eixample, durant el 2025, a causa dels talls de trànsit del carrer del Comte d'Urgell, l'òrgan

competent ni els confirma ni els desmenteix, sinó que s'indica que per poder avaluar la fiabilitat de les dades considera necessari "augmentar el període d'anàlisi per poder obtenir dades suficientment representatives tant de mobilitat com de qualitat de l'aire".

Vist això anterior, a criteri d'aquesta Sindicatura, la resposta rebuda és ajustada a dret. D'una banda, les qüestions plantejades han estat estudiades conjuntament pels dos òrgans competents, és a dir, Ajuntament i Generalitat de Catalunya. Pel que fa al detall de les explicacions, són conformes a la normativa específica que és aplicable. I, finalment, es considera especialment encertat l'element de prudència inclòs en la tercera resposta, de manera que es posposa un pronunciament sobre aquesta qüestió fins que es disposi de més dades.

En conclusió, aquesta Sindicatura no detecta cap greuge en la resposta donada a l'entitat promotora de la queixa. No obstant això anterior, com ja s'ha dit en pronunciaments anteriors, és crucial que des de l'Ajuntament de Barcelona es continuï impulsant la reducció de la contaminació atmosfèrica de la ciutat per vetllar pel dret a la salut de la ciutadania.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, [l'actuació de l'Àrea d'Urbanisme, Acció Climàtica, Mobilitat, Pla de Barris i Serveis Urbans](#) ha estat ajustada a dret i eficaç.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.

Aquesta resolució s'emmarca dins el compromís de l'Ajuntament de Barcelona amb els **objectius de desenvolupament sostenible (ODS)**, d'acord amb la mesura de govern sobre l'Estratègia d'impuls de l'Agenda 2030. Concretament, es relaciona amb els objectius 3.9 "**Per al 2030 reduir dràsticament les morts causades per l'excés de contaminació**" i 11.6 "**El 2030 Barcelona complirà els líndars de qualitat de l'aire recomanats per l'OMS**".